

11:00 _ 15/10/09 _ Kruisstraat 2

Het paars van de stoelen en het roodbruin van het hout warmen je gemoed. Subtiële lichtstreepjes geven de wanden extra reliëf. De goudkleurige loges rijgen zich als schakels van een sieraad aaneen. En het lichtplafond dat boven het podium zweeft, straalt uit dat het dáár gebeurt. Wie de vernieuwde Grote Zaal van concertgebouw de Doelen in Rotterdam betreedt, valt stil. Zelfs als er opbouwers en lichttechnici aan het werk zijn, ontstaat de neiging op gedempte toon te praten.

Alles opzij voor de akoestiek

In deze betonnen kathedraal van de klassieke muziek, is vijf maanden lang een meesterwerk in uitvoering gebracht. Geen marathon met stukken van de grootste componisten, maar de totale renovatie van het heilige der heiligen: de Grote Zaal. 'Een spannend project', aldus de directeuren Anton Vliegthart en Gabriël Oostvogel. Want hakken en slopen in een zaal die geroemd wordt om zijn akoestiek, dat doe je niet zomaar. 'Maar er móest iets gebeuren', zegt Vliegthart, terwijl opbouwers op het podium een traditionele forte piano neerzetten. 'Net als de Doelen zelf dateert deze zaal uit 1966. Hij was niet meer van deze tijd.'

AL ENKELE JAREN BEZIG

Hoewel het meeste werk van april tot september is gedaan, zijn enkele kleinere klussen in de afgelopen jaren al geklaard. Zo is het backstage-gedeelte gemoderniseerd, zijn de entrees vervangen door sluisen met dubbele deuren en kwam er een flexibel hefpodium. Deze werkzaamheden vonden steeds in de zomerluwte plaats, zodat de zaal in het seizoen gewoon open kon. Dit jaar was dat onmogelijk. Van april tot in september ging de zaal dicht. Musici maakten plaats voor bouwvakkers, klassieke klanken voor de herrie van klopboren.

STATE OF THE ART

'De verbouwing was een megaklus', zegt Vliegthart. 'Neem het plafond. Daar zat asbest in en dat moest eruit. Maar liefst 120 vrachtwagens vol!' De asbestsanering werd aangegrepen om af te komen van alle lichtinstal-

laties die in de loop der jaren aan het plafond waren opgehangen. 'Dat zag er niet uit, was niet goed voor de geluidskwaliteit en voldeed ook niet meer aan de eisen. In het nieuwe plafond is de verlichting netjes weg-gewerkt. Net als de geluidsapparatuur. Dat oogt mooi en is beter voor de akoestiek. Uiteraard zijn verlichting en geluid state of the art.'

VEEL MEER COMFORT

Een andere forse ingreep betrof het binnenklimaat. 'De Grote Zaal heeft een inhoud van 27.000 kuub', legt Oostvogel uit. 'Elk uur wordt de lucht vier keer ververs. Van bovenaf zorgde dat voor tocht. Nu komt het onder de stoelen vandaan. Een grote verbetering.' Die stoelen vormen de meest zichtbare vernieuwing. Zonder echt capaciteit in te leveren, zijn de nieuwe zetels ruimer dan de oude en bieden ze meer comfort. 'Ze zijn dunner, maar geven meer steun', weet Vliegthart. 'Bovendien draagt de vorm bij aan de akoestiek.'

UITSTEKENDE AKOESTIEK

Dat woord ligt beide directeuren voortdurend op de lippen. Logisch, het gaat om een concertzaal. 'Het geluid was al goed, maar is nu nog beter', aldus Oostvogel. Toch ligt de echte winst op het podium, waar nieuwe klankkaatsers in het lichtplafond een verbluffend resultaat geven. 'De chef dirigent van het Rotterdams Philharmonisch, onze vaste bespeler, is er lyrisch over. De musici horen elkaar en zichzelf nu stukken beter, waardoor ze met meer gevoel kunnen spelen. En dat mék je als je ernaar luistert.'

Ondernemen_30/31

Meer ruimte in programming

Dankzij het flexibele podium en de ultramoderne verlichting kan de Doelen sneller 'changen'. 'Vaak moesten lichtinstallaties en podiumelementen worden 'ingevlogen', waardoor het bijna nooit haalbaar was twee voorstellingen op één dag te programmeren', zegt directeur Anton Vliegthart. 'Het op- en afbouwen duurde te lang. Dat gaat nu sneller, omdat we alles in huis hebben. We willen onze programmering dan ook verbreden, bijvoorbeeld met popacts.'

'Soms liepen hier honderd mensen tegelijk rond'

Opdrachtgever voor de renovatieklus was de sector Vastgoed van het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, sinds kort eigenaar van de Doelen. 'Het was erg complex', vertelt directeur Henk Rotgans, maar ook organisatorisch. Je hebt te maken met de twee partijen Stichting de Doelen en zichzelf, met aannemers en met specialisten op het gebied van akoestiek, klimaatbeheersing, licht en ga zo maar door. Soms liepen hier honderd mensen tegelijk rond! Maar we zijn binnen de planning en de marges van het budget gebleven. De belangrijkste lessen? Doe veel voorwerk, maak grondige risicoanalyses en bepaal de beheersmaatregelen. Stuur strak, overleg wekelijks en hou elkaar op de hoogte. Vraag veelvuldig second opinions om risico's uit te sluiten. Weet met welke partijen je in zee gaat. En betrek iedereen er voortdurend bij. Via een start-bijeenkomst en via tussentijdse momenten. Dan staan de neuzen steeds dezelfde kant op en dat werkt makkelijker.'

Een strategisch project

Voor het stadsbestuur is de vernieuwing van de Grote Zaal een strategisch project. De binnenstad van Rotterdam moet een 'citylounge' worden, die 24 uur per dag bruist. Culturele voorzieningen van topniveau met een (inter)nationale uitstraling, horen daarbij. De Doelen is zo'n voorziening. Jaarlijks komen er 500.000 culturele bezoekers en 150.000 zakelijke. Bijna de helft komt van buiten de regio. De HSL maakt het nog aantrekkelijker voor mensen van veraf om de Doelen te bezoeken. De ligging in het Centraal District, het levendige entreegebied dat tussen Centraal Station en binnenstad komt, versterkt de strategische waarde. Ook de economische spin-off is groot. De verbouwing mocht dus wat kosten. Het budget was € 25 miljoen. Negentien miljoen komt van de gemeente. De rest betaalt de Doelen zelf, deels via fondsen en sponsors.